

100 éve született Horváth Zoltán

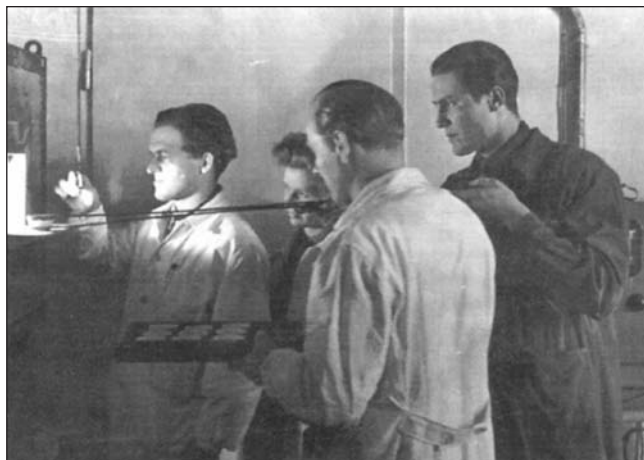
Az 1921-ben született Horváth Zoltán szülővárosában, Miskolcon egyre nagyobb jelentőségűvé vált a vaskohászat és fémipar, viszont felsőfokú mérnökképző intézmény, nevezetesen a Nehézipari Műszaki Egyetem csak 1949-től jött létre itt. A hazai ásványvagyon kiaknázását tekintve pedig addigra Magyarország kiszolgáltatottá vált. A világháború után alapvetően átrendeződött szövetségi rendszerben felértékelődtek az ország bauxit- és uránérckészletei. Az alumínium és urán fémek kinyerésének és feldolgozásának hidro-elektrometallurgiai szakterülete a soproni József Nádor Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem Bányakohó- és Erdőmérnöki Karán végzett szakember számára is bizonyosan új kihívást jelentettek, akinek a felépült miskolci egyetemen nyílt lehetősége a szeretett és addigra már felsőfokon művelt fémkohászati szakterületén újat és maradandót alkotnia. Dr. Horváth Zoltán ezt a küldetését mint a Kohómérnöki Kar alapító dékánja (1955–65) és 34 éven keresztül a Fémkohászati Tanszék vezetője váltotta valóra, s vált nemzedékeken keresztül a kohómérnök hallgatók tudós tanítómesterévé és nemzetközi szinten is elismert kutatóvá [1].

A jelenlegi Miskolci Egyetem Műszaki Anyagtudományi Karának szerteágazó nemzetközi kapcsolatrendszere is részben visszanyúlik az akkori Kohómérnöki Kar nemzetközi kapcsolatépítési törekvéseire (1. kép), melynek akkor is és ma is, a legfontosabb partnerei a németországi egyetemek és kutatóintézetek voltak.

Dr. Horváth Zoltán szakterületének iskolateremtő és messze előrelátó tevékenységét szemléltetik azok a gondolatok, amelyek a 2004-ben bekövetkezett elhunyt utáni első Kari Tanácsi ülésen, az erre az alkalomra külön meghívott és kiváló tudományos diákkori munkáik alapján kitüntetett anyag- és kohómérnök hallgatók és a Kari Tanács tagjai előtt hangozhattak el [2]:

■ 1. kép. Kari oktatók tanulmányútja Potsdamban 1959-ben. Középen dr. Horváth Zoltán fényképezőgéppel

■ 2. kép. Dr. Horváth Zoltán fémkohászati gyakorlatot vezet

„...Horváth Zoltán professzor rendkívül fogékony volt az újra. A folyamatosan korszerűsített tananyagba előadásain szinte azonnal beépítette a legfrissebb ismereteket, mint például az akkor még különleges szerkezeti anyagnak számító titán, ill. magnézium alapú anyagok előállítását, az atomenergiát hasznosító iparban – gondoljunk a Paksi Atomerőmű jelentőségére Magyarország villamosenergia-ellátásában – nélkülözhetetlen, ill. „karrierjüket” annak fejlődésével párhuzamosan építő fémek, az urán, a cirkónium és az ún. ritkafémek metallurgiáját. Ma már tudjuk, hogy az utóbbi fémek közül többüknek azóta mennyire fontos szerep jutott a még napjainkban is rohamosan fejlődő mikro- és optoelektronikai iparban.”

Az anyag-előállítási és -feldolgozási technikák (elválasztási és tisztítási műveletek és a továbbfeldolgozási eljárások), valamint a fémes és fémtartalmú hulladékok mint másodnyersanyagok újszerű és környezettudatos feldolgozási lehetőségeinek fejlődése is felkeltette érdeklődését, és számos ipari kutatási területen testet öltött. Inspirálta hallgatóit ezekben az irányokban olyan feladatok vállalására, amelyek – elsősorban a diplomatervező munkáikban felhasználva – bizonyították a professzor kiváló oktatói-kutatói képességeit és távlatos látásmódját (2. kép).

Idézzünk fel néhány szemléltető példát erre dr. Horváth Zoltán miskolci működésének csaknem félévszázados periódusából az 1986-ban történt nyugdíjazásig:

1961, 1962, 1963

Nagytisztaságú alumínium előállítása

Nagytisztaságú réz előállítása

Nagytisztaságú cink előállítása

1965

A periódusos rendszer IV.A és V.A oszlopában található fémek metallotermikus kinyerése

1970

Mikrobiológiai kioldás/lúgzás és alkalmazása

1970

Molibdén tisztítása elektronsugaras átolvasztással (vákuummetallurgia)

- 1971 Urántartalmú oldatok oldószeres extrakciója
- 1971 Sárgarezek cériumos ötvözése
- 1975 Titán-karbid, -karbonitrid, -nitrid bevonatok képzése keményfémeken (felületkezelés)
- 1976 Komplexképző ioncserélő gyanták alkalmazása ritkaföldfémek elválasztására
- 1980 Fémüvegek tulajdonságai (Fe–B alapú fémüvegek hőkezelése)
- 1984 Amorf ötvözetek előállítása gyorsítással
- 1985 Volfrámhuzalgyártás minőségi kérdéseinek vizsgálata a volfrámpor-előállítás körülményeinek függvényében (pormetalurgia)

■ 3. kép. Dr. Horváth Zoltán mellszobra (Kutas László szobrászművész alkotása) a Miskolci Egyetem B1/C1 épülete III. emeletének lépcsőfordulójában

rek számos kutatóintézetben és iparágban alkottak maradandót.

A jelenkori kari kohászati anyagtudományi, illetve anyagtechnológiai oktatási-kutatói szakterületek kijelölésében és megalapozásában tehát már évtizedekkel korábbról találhatók olyan nemes előzmények, amelyeket tekintve dr. Horváth Zoltán érdemeit joggal elévülhetetleneknek tekinthetjük.

Dr. Horváth Zoltán több mint fél évszázados munkásságát az utódok is joggal nagyra becsüli. A volt Fémkohászati Tanszéke bejárata előtt 2009-ben közadakozásból állíttatott fel a bronz mellszobra (3. kép), mindannyiunkat emlékeztetve a Miskolcon új kart alapító dékánra és a fémkohászat külföldön is elismert kiváló és iskolateremtő professzorára.

Irodalom

- [1] Szemelvények dr. h. c. Horváth Zoltán professzor életrajzából: <https://www.uni-miskolc.hu/~dudujka/HorvathZ.html>
- [2] Dr. Török Tamás megemlékezése a Miskolci Egyetem Műszaki Anyagtudományi Kar Kari Tanácsának ülésén, 2004
- [3] 3D Laboratórium, Miskolci Egyetem: <http://3dlabtest.uni-miskolc.hu/index.html>

Dr. Török Tamás

A felidézett fentebbi kutatási területeken, illetve azokhoz kapcsolható témakörökben mind a mai napig sokan (BSc- és MSc-hallgatók, magyar és külföldi PhD-hallgatók, egyetemi oktatók és kutatók) dolgoznak a Műszaki Anyagtudományi Karon, szerencsére most már olyan mérés-technikai infrastruktúrával is felszerelve, mint amilyenre egy friss példa a modern fémes nanotechnológiai területeken nemzetközi szinten is ütőképes 3D Laboratórium [3]. Nem szabad elfelejteni, hogy az ő keze alól kikerült szakembe-

Emlékeztető az OMBKE 2021. február 3-i Online Zoom Meeting választmányi üléséről

A levezető dr. Hatala Pál elnök volt, aki megállapította, hogy a Választmány határozatképes (a szavazásra jogosult választmányi tagok száma: 23 fő, jelen van 18 fő). A jegyzőkönyv vezetésére Zelei Gábor ügyvezető igazgatót, hitelesítésére Körösi Tamás főtitkárt kérte fel. Technikai okok miatt hagyományos „kézi szavazásra” tért át a Választmány.

A Választmány egyhangúlag, ellenszavazat és tartózkodás nélkül elfogadta az előzőleg megküldött napirendet, a következők szerint:

1. Elnöki megnyitójában dr. Hatala Pál tájékoztatást adott az OMBKE vezetőség fontosabb munkáiról, többek között:

dec. 3. virtuális szakestély, HP;

dec. 4. megjelent az első Hírlevél;

jan. 6. virtuális évindító vezetőségi ülés, SzA, KT, ZG, HP;

jan. 18. a 26. Magyar Öntőnapok Konferencia és Kiállítás indító megbeszélése, HP.

2. Az Egyesület aktuális pénzügyi helyzetéről, a Múzeum krt.-i lakás értékesítésének állásáról, az Egyesület lehetséges új székházáról Zelei Gábor ügyvezető igazgató tájékoztatott.

Az ülésről kép- és hangfelvétel, valamint írásos jegyzőkönyv készült, ezek az Egyesület központjában a tagok számára elérhetők.

Az Egyesület árbevétele lényegesen elmaradt a tervhez képest – közel 37 M Ft volt –, főleg a COVID-19 járványhelyzetnek köszönhetően, de a mérleg a költségelszámolás után pozitív egyenleggel zárult. A tagdíjbevétel a tervtől kissé elmaradt, de a 2019-es szintet meghaladta. Pártoló tagdíjból a tervezett 2/3-a folyt csak be. Az Egyesület viszonylag kedvező pénzügyi helyzetben kezdi az évet, mintegy 18 M Ft megtakarítása van.

Ismertette, hogy a Múzeum krt.-i ingatlanra egyelőre nincs konkrét érdeklődő. Ezért az Elnök kérte a Választmányt, hogy járuljon hozzá az ingatlan irányárának március 15-ig 950 E Ft/m²-re, majd március 15-től 900 E Ft/m²-re történő csökkentéséhez, amit a Választmány egyhangúlag elfogadott.

Tájékoztatott, hogy az Egyesület talált a céljainak megfelelő eladó irodaházat. A X. kerületi Hízaló téri irodaház tehermentes, azonnal beköltözhető, jól megközelíthető. Az irányára 120 M Ft, amit két részletben is lehet fizetni.

A Választmány egyhangúlag elfogadta a javaslatot az érdemi tárgyalások megindításáról és a foglalóhoz/előleghez szükséges forrás előteremtéséről. Ugyancsak elfogadta a javaslatot három fős bizottság felállításáról, amelynek feladata a forrás előteremtése és az ingatlanhoz kapcsolatos kérdések tisztázása. A három javasolt tag: dr. Tolnay